

СТАРТАПИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ШЛЯХИ УСПІХУ

Д-р екон. наук Гринько Т. В., Грищенко В. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ В ПРОВАДЖЕННІ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ

Сучасний розвиток технологій, процеси перевиробництва, виснаження природних ресурсів, забруднення навколишнього середовища, зміни клімату, збільшення відходів виробництва та споживання потребує кардинальних змін у підходах до глобалізаційних економічних процесів. Одним із інноваційних стратегічних шляхів розвитку світової, національних та регіональних економічних систем, що ґрунтується на досягненні «екологічних та соціальних ефектів, спрямованих на забезпечення сталого економічного зростання, гармонії між економікою, суспільством та навколишнім середовищем – є «зелена економіка» [1]. Європейський Союз є одним із лідерів у впровадженні екологічно орієнтованої політики, яка передбачає зменшення викидів парникових газів, використання відновлюваних джерел енергії, циркулярну економіку та екологічні стандарти виробництва, отже, останні роки «зелена економіка» стає ключовим елементом його політики щодо сталого розвитку. Ключовими напрямками розвитку «зеленої економіки» є:

- 1) досягнення кліматичної нейтральності шляхом реалізації заходів в рамках європейського зеленого курсу (European Green Deal);
- 2) впровадження системи торгівлі викидами (ETS), а саме механізму регулювання викидів CO₂, що створює економічні стимули для зниження загального обсягу парникових газів;
- 3) підтримка інвестицій у відновлювану енергетику через спеціалізовані фінансові інструменти та встановлення мінімального рівня використання чистих джерел енергії;

4) стимулювання розвитку циркулярної економіки, що передбачає раціональне використання матеріалів і стимулює переробку, задля збереження екологічного балансу.

Високий рівень інтеграції принципів зеленої економіки у свої національні стратегії демонструють не тільки країни-члени ЄС. Так, Норвегія активно розвиває відновлювану енергетику, здебільшого базуючись на гідроенергетиці, та впроваджує сучасні технології зниження викидів у транспортному секторі, що сприяє значному зниженню екологічного навантаження. Швейцарія, у свою чергу, орієнтується на ефективне управління відходами і оптимізацію використання ресурсів, що дозволяє країні підтримувати високий рівень екологічної безпеки і конкурентоспроможності на глобальному ринку зелених технологій. Ісландія демонструє значні успіхи завдяки широкому використанню геотермальної енергії, що не лише знижує залежність від викопного палива, але й сприяє забезпеченню стабільності енергетичного балансу країни.

Україна, як країна, що інтегрується в європейський економічний простір, має враховувати політику ЄС щодо розвитку зеленої економіки та досвід європейських країн, що не входять до складу ЄС, який може стати важливим орієнтиром для ефективного впровадження зеленої економіки на національному рівні.

Наразі Україна стикається з численними викликами й проблемами у впровадженні і розвитку зеленої економіки, такими як: суттєва залежність від традиційної енергетики, так як у загальному енергетичному балансі країни значну частку складає вугільна та атомна енергетика; обмежене фінансування екологічних програм як у державному так і у приватному секторі; недостатнє державне регулювання, слабка імплементація європейських екологічних норм та стандартів у національну економіку; недостатній рівень екологічної культури та стимулів для впровадження екологічних технологій, через низьку обізнаність населення та бізнесу.

Однак, найбільшим чинником стримування впровадження зеленої економіки в Україні є трирічна повномасштабна війна. З припиненням військових дій більшість фахівців пов'язують перспективи розвитку зеленої економіки, яка «виступає не лише інструментом зниження викидів та покращення якості довкілля, але є важливим чинником у стимулюванні економічного зростання та соціального розвитку в постконфліктних регіонах» [2, с. 88].

Для ефективного впровадження зеленої економіки в Україні необхідно реалізувати низку стратегічних кроків для адаптації європейського досвіду до українських реалій, ключовими з яких є:

- 1) впровадження законодавчого регулювання відповідно до норм ЄС, зокрема в сфері екологічного оподаткування, торгівлі квотами на викиди та підтримки розвитку відновлювальних джерел енергії;
- 2) розвиток «зеленого» фінансування шляхом залучення міжнародних інвестицій, грантів та субсидій для екологічно чистих проєктів;
- 3) стимулювання бізнесу до впровадження програм збереження навколишнього середовища та екологізації діяльності;
- 4) формування екологічної культури громадян та бізнесу для підвищення рівня свідомості щодо сталого розвитку.

Отже, європейський досвід показує, що зелена економіка є ключовим фактором сталого розвитку та економічної безпеки. Для України важливо інтегрувати найкращі європейські практики, адаптуючи їх до національних реалій. Впровадження ефективної екологічної політики та стимулювання бізнесу до екологізації сприятиме не лише збереженню довкілля, а й підвищенню конкурентоспроможності економіки України на міжнародній арені.

Список використаних джерел:

1. Горбач Л.М. Зелена економіка та стале виробництво в умовах глобалізації. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3338/3265>.
2. Шишпанова Н.О., Кормишкіна І.В. Зелена економіка як інструмент повоєнного відновлення регіонів. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 10. С. 87–92. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/3709/3744>.
3. Гринько Т.В., Гільорме Т.В., Розвиток інноваційних бізнес-структур у цифровому суспільстві. *Економіка. Фінанси. Право*, 2024. № 10. С. 47–50. <http://efp.in.ua/uk/journal-item/370>.
4. Гринько Т.В., Гвініашвілі Т.З. Формування системи конкурентоспроможності суб'єктів підприємництва в умовах цифровізації. Підприємництво: сучасні виклики, тренди та трансформації: колективна монографія / за заг. ред. Гринько Т.В. Вид-во: ФОП Біла К.О. 2023. С. 121–186.